

Міністерство освіти і науки України  
Херсонський державний університет  
Кафедра філософії та соціально-гуманітарних наук

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**

Завідувач кафедри філософії  
та соціально-гуманітарних наук  
доц. Поліщук І.Є.

«28» серпня 2017 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**1.1.1. «ФІЛОСОФІЯ»**

Спеціальність 035.01 Філологія (українська мова та література)

Факультет філології та журналістики


2017–2018 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Філософія» для студентів спеціальності  
035.01 Філологія (українська мова та література)

Розробники: Поліщук І.С., кандидат філософських наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук  
Протокол від «28» серпня 2017 року № 1

Завідувач кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук

 (доц. Поліщук І.С.)

### 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність: 035.01. Філологія (українська мова та література)*.	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		4 сем.	4 сем.
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2,3	Рівень вищої освіти: бакалавр	24 год.	8 год.
		<b>Практичні, семінарські</b>	
		24 год.	4 год.
		<b>Лабораторні</b>	
		год.	год.
		<b>Самостійна робота</b>	
	42 год.	78 год.	
	<b>Вид контролю:</b> екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % / 47 %

для заочної форми навчання – 13 % / 87 %

## **2. Мета та завдання навчальної дисципліни**

### **Мета курсу:**

Вивчення дисципліни “Філософія” спрямована на сучасну концепцію філософської освіти студентів вищих навчальних закладів України, основою якої є ґрунтовна історико-філософська підготовка у поєднанні з орієнтацією на світоглядно-філософські проблеми сьогодення. Метою курсу є ознайомлення з філософією як теоретичною основою духовної культури.

### **Завдання курсу:**

#### **Теоретичні:**

Виклад історії світової філософської думки спрямований на розуміння логіки виникнення найбільш відомих філософських вчень, їх функціонування в суспільній свідомості, на осмислення характеру та етапів становлення сучасних неklasичних філософських систем, їх ґрунтування на досягненнях природничих та гуманітарних наук. Завданням курсу є розгляд таких проблем як філософське розуміння світу, суспільства та людини, що становлять основу теоретичної підготовки майбутніх фахівців. Програма включає і важливі питання етики, естетики та релігієзнавства, спрямовує студентів на вивчення сучасної духовної культури в світі в цілому і в Україні зокрема.

#### **Практичні:**

Формування та розвиток логічного та критичного мислення, формування теоретичного рівня світогляду.

Запропонована побудова викладу матеріалу сприятиме засвоєнню студентами філософії як цілісної системи людських знань, осмисленню проблем, що породжені сучасною суспільною практикою.

**Міждисциплінарні зв'язки.** Курс філософії органічно пов'язаний як з дисциплінами природничого спрямування, так і з різноманітними галузями соціально-гуманітарного знання, що складають зміст навчального процесу всіх напрямів підготовки ХДУ. Світоглядна підготовка для засвоєння філософських знань здійснюється за допомогою дисциплін «Історія України» та «Історія української культури». Філософське знання в подальшому виконую методологічну роль та водночас конкретизується в курсі «Соціологія», служить фундаментом для розуміння спеціалізованого курсу для магістрантів «Філософія та методологія науки».

### **Очікувані результати навчання:**

Знання основного змісту розділів даної дисципліни, які на сьогодні склалися, зокрема основні етапи розвитку світової філософської думки, основні проблеми сучасної філософії.

Вміння на основі теоретичного знання в галузі філософії виробити самостійний критичний стиль мислення, формувати власну світоглядну та громадянську позицію, застосувати набуті філософські знання в подальшій практичній діяльності.

### 3. Програма навчальної дисципліни «Філософія»

#### 1. ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ. СВІТОВИЙ ФІЛОСОФСЬКИЙ ПРОЦЕС

##### 1. *Предмет філософії*

Історичні типи світогляду (міфологія, релігія). Філософія як світогляд. Філософія і наука. Основні теми філософствування. Основні розділи і напрями філософії. Функції філософії.

##### 2. *Філософія Стародавнього Сходу*

Давньоіндійська філософія. Упанішади. Ортодоксальні школи: веданта, міманса, санкх'я, вайшешика, йога, ньяя. Неортодоксальні школи: джайнізм, буддизм, чарвака. Давньокитайська філософія: конфуціанство, даосизм, моїзм, легізм. Внесок давньоіндійської та давньокитайської філософії у формування європейської філософської свідомості.

##### 3. *Філософія Стародавньої Греції*

Рання давньогрецька філософія. Мілетська школа. Геракліт Ефеський. Піфагор та піфагорійці. Елейська школа. Емпедокл. Анаксагор. давньогрецькі атомісти: Левкіпп, Демокріт. Давньогрецька філософія класичного періоду: софісти, Сократ, сократичні школи. Платон. Арістотель.

Філософія елліністичного періоду: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм, неоплатонізм.

##### 4. *Філософія доби Середньовіччя та Відродження*

Західна і східна апологетика. Ідея Бога. Есхатологія. Патристика. Августин. Схоластика. Номіналізм та реалізм. Фома Аквінський. Значення номіналізму для розвитку європейської науки.

Філософська думка доби Відродження. Гуманістичні ідеї. Натурфілософія. М. Кузанський, Дж. Бруно. Соціально-філософські погляди. Н. Макіавеллі.

##### 5. *Філософія Нового часу*

Передумови формування філософії Нового часу. Проблема методу. Емпіризм та раціоналізм. Ф.Бекон, Р.Декарт, Б.Спіноза, Дж. Локк, Г. Лейбніц, Д. Юм, Дж. Берклі. Механістичний характер філософії Нового часу.

Філософська думка доби Просвітництва. Людина, суспільство, мораль (Ж. Ж. Руссо, Д.Дідро, Вольтер, Ш. Л. Монтеск'є).

##### 6. *Класична німецька філософія*

І. Кант – родоначальник класичної німецької філософії (гносеологія, етика). Філософія Г.В.Ф.Гегеля (діалектика, абсолютний ідеалізм). Філософія І.Г.Фіхте (проблема людського «Я»). Філософія Ф.В.Й.Шеллінга. Антропологічний матеріалізм Л.Фейербаха. Значення класичної німецької філософії для розвитку європейської філософської свідомості.

##### 7. *Некласична філософія XIX століття*

Розвиток ірраціоналізму. А.Шопенгауер. Ф.Ніцше. А. Бергсон. Зародження філософії екзистенціалізму (С. К'єркегор).

##### 8. *Сучасна світова філософська думка.*

Позитивізм, емпіріокритицизм, неопозитивізм, постпозитивізм. Екзистенціалізм (німецький, французький, російський). Релігійна філософія: неотомізм, християнський еволюціонізм (Тейяр де Шарден), персоналізм, протестантська філософія. Психоаналіз. Неофрейдизм. Філософська антропологія (М. Шелер). Феноменологія (Е. Гуссерль). Герменевтика. Структуралізм. Неокантіанство. Філософія постмодерну (Ж. Дерріда).

### **9. Українська філософія**

Джерела української філософської думки. Філософська думка Києво-Руської держави. Формування неоплатонізму (XIV – XVI ст.). Агіографія, ісихазм, ареопагітизм. Братські школи. Острозький культурно-освітній центр. Українські полемісти. Філософія професорів Києво-Могилянської академії. Ф. Прокопович. Г. Сковорода – основоположник української класичної філософії. Академічна філософія XIX ст. П. Юркевич. Філософія української діаспори (Д. Чижевський, В. Липинський). Українська філософія XX ст. Відродження 60-х років. П. Копнін, В. Шинкарук, М. Попович.

## **II. ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ**

### **1. Філософська онтологія**

Основні онтологічні категорії: існування, буття, світ, субстанція. Основні форми буття. Людське буття. Світ «повсякденності» - світ людського існування. Матерія як філософська категорія. Сучасні філософські та наукові підходи до матерії.

Матерія і рух. Рух і спокій. Рух і розвиток. Форми руху матерії. Принципи класифікації форм руху матерії. Простір і час як форми буття. Поняття соціального простору і часу.

### **2. Феноменологія**

Природничі засади свідомості. Соціальні аспекти свідомості. Функції свідомості. Структура свідомості. Самосвідомість та її функції.

Проблема ідеального. Мислення і мова. Суспільна свідомість та її форми.

### **3. Гносеологія. Епістемологія**

Проблема пізнання в історії філософії. Пізнання і практика. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Чуттєвий і раціональний рівні пізнання. Емпіричний і раціональний рівні наукового пізнання. Логіка наукового пізнання. Етапи наукового пізнання (факт, проблема, наукова ідея, гіпотеза, теорія). Методи наукового пізнання. Теорія істини. Критерії істини. Істина абсолютна та відносна. Конкретність істини. Істина об'єктивна та суб'єктивна.

### **4. Логіка. Предмет логіки**

Поняття. Судження. Умовивід. Закони логіки. Гіпотеза. Доведення спростування. Сучасна логіка. Класична логіка. Некласична логіка.

### **5. Філософська антропологія**

Проблема людини в історії філософії. Філософські аспекти антропосоціогенезу. Людина як космічна істота. Біологічне та соціальне в людині.

Критика біологізаторських та соціологізаторських підходів до людини.

Сенс життя. Проблема життя, смерті та безсмертя.

Філософія особистості. Свобода особистості.

### **6. Соціальна філософія.**

Основні підходи до розуміння суспільства в історії філософії.

Сучасні філософські концепції суспільства. Суспільство як система, що сама розвивається.

Основні сфери життєдіяльності суспільства.

Матеріальне виробництво. Соціальна структура. Поняття соціальної групи.

Суспільство як система соціальних відносин. Історичні типи спільності людей.

### **7. Філософія культури та науки**

Поняття «культура» в історії філософії. Діяльнісний підхід до культури. Проблема культурного прогресу.

Поняття «цивілізація». Поняття традиційного і техногенного суспільства. Основні цінності традиційного та техногенного суспільства.

Культура і цивілізація сучасного світу. Перспективи цивілізаційного розвитку.

Специфіка науки. Етика науки.

### **8. Аксиологія**

Цінності як визначальні характеристики людського буття. Основні сучасні аксіологічні теорії. Структура цінностей. Базові цінності. Ціннісні орієнтації. Проблема ідеалу.

Глобальні проблеми людства. Стратегія майбутнього.

## **III. ЕТИКА, ЕСТЕТИКА, РЕЛІГІЄЗНАВСТВО**

### **1. Етика**

Предмет етики. Сутність, структура і функції моралі. Основні етапи розвитку етичної думки. Основні категорії етики: добро, зло, сенс життя, щастя, совість, сором. Шлюб і сім'я.

### **2. Естетика**

Предмет естетики. Основні етапи розвитку естетичної думки. Естетична свідомість та естетична діяльність. Категорії естетики. Мистецтво як специфічна форма відображення світу.

### **3. Релігієзнавство**

Релігієзнавство як сфера гуманітарного знання. Сутність релігії. Філософські концепції природи релігії. Структура релігії. Суспільні функції релігії. Класифікація релігій. Історична генеза релігії. Світові релігії. Релігії в Україні.

#### 4. Структура навчальної дисциплін

Назва змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
<b>Змістовний модуль 1.</b>												
<b>Предмет філософії. Історія світової філософії</b>												
Тема 1. Предмет філософії	4	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Тема 2. Філософські школи Стародавньої Індії	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 3. Філософія Стародавнього Китаю	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 4. Філософія Стародавньої Греції	4	2	2	-	-	-	2	-	2	-	-	-
Тема 5. Філософія Стародавнього Риму	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 6. Філософія Середньовіччя та доби Відродження	4	2	2	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Тема 7. Філософія Нового часу	2	2	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 8. Західноєвропейська філософія доби Просвітництва	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 9. Філософська думка Києво-Руської держави	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 10. Гуманістичні та реформаційні ідеї в філософській думці України (к. XV –	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2



XVII ст.)												
Тема 11. Класична німецька філософія	4	2	2	-	-	-	4	2	-	-	-	2
Тема 12. Філософія марксизму	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 13. Ірраціоналізм	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 14. Позитивізм та його історичні форми	2	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Тема 15. Сучасна релігійна філософія. Екзистенціалізм.	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Тема 16. Інтуїтивізм А. Бергсона	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 17. Феноменологія Е. Гуссерля	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 18. Герменевтика	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 19. Російська релігійна філософія II пол. XIX ст. В. Соловйов	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 20. Російська релігійна філософія I пол. XX ст. М. Бердяєв, П. Флоренський	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 21. Філософські аспекти психоаналізу	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 22. Неофрейдизм	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 23. Філософія Г.Сковороди та П.Юркевича	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
<b>Разом за змістовим модулем1</b>	<b>44</b>	<b>12</b>	<b>12</b>			<b>20</b>	<b>44</b>	<b>4</b>	<b>2</b>			<b>38</b>

**Змістовний модуль 2.**

**Основні розділи та проблеми сучасної філософії**

Тема 1. Філософська онтологія та феноменологія	2	2	-	-	-	-	4	2	2	-	-	-
Тема 2. Проблема буття в історії філософії	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 3. Проблема буття в філософії ХХ ст.	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 4. Сучасні наукові підходи до матерії та її будови	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 5. Основні онтологічні категорії	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Тема 6. Суспільна свідомість та її форми	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 7. Теорія пізнання	4	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 8. Предмет логіки	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 9. Філософська антропологія	4	2	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1
Тема 10. Свобода особистості	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 11. Соціальна філософія	2	2	-	-	-	-	1		1			
Тема 12. Політична організація суспільства	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 13. Культура та цивілізація	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 14. Цінності. Структура цінностей.	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 11. Аксиологічні ідеї в історії філософії	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 12. Етика як галузь філософського знання	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-

Тема 13. Категорії етики	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 14. Основні етапи розвитку етичної думки	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 15. Поняття совісті і сорому	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 16. Шлюб і сім'я	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 17. Естетика та її категорії	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Тема 18. Основні етапи розвитку естетичної думки	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 19. Естетична діяльність та її форми	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 20. Релігія у філософському вимірі	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 21. Історична генеза релігії	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 22. Світові релігії. Християнство	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Тема 23. Буддизм	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
Тема 24. Іслам	2	-	-	-	-	2	1					1
Тема 25. Релігії в Україні	2	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Тема 26. Філософський зміст поняття «свобода совісті»	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	2
Тема 27. Правове забезпечення свободи, совісті в Україні	1	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>46</b>	<b>12</b>	<b>12</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>22</b>	<b>46</b>	<b>4</b>	<b>2</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>40</b>
<b>Всього за семестр</b>	<b>90</b>	<b>24</b>	<b>24</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>42</b>	<b>90</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>78</b>



## **5. Змістові модулі навчальної дисципліни «Філософія»**

### **I змістовий модуль**

Тема: ПРЕДМЕТ ФІЛОСОФІЇ. ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ.

#### **Лекційний модуль 1**

1. Предмет філософії
2. Філософія Стародавньої Греції
3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження
4. Філософія Нового часу
5. Класична німецька філософія
6. Позитивізм та його історичні форми

#### **Семінарський модуль 1**

1. Предмет філософії
2. Філософія Стародавньої Греції
3. Філософія Середньовіччя та Відродження
4. Класична німецька філософія
5. Ірраціоналізм
6. Сучасна релігійна філософія. Екзистенціалізм

#### **Модуль самостійної роботи 1**

##### **I. Опрацювання теоретичних питань**

1. Філософські школи Стародавньої Індії
2. Філософія Стародавнього Китаю
3. Філософія Стародавнього Риму
4. Західноєвропейська філософія доби Просвітництва
5. Філософська думка Києво-Руської держави
6. Гуманістичні та реформаційні ідеї в філософській думці України (кінець XV - XVII ст.)
7. Філософія марксизму
8. Інтуїтивізм А. Бергсона
9. Феноменологія Е. Гуссерля
10. Герменевтика
11. Російська релігійна філософія II пол. XIX ст. В. Соловйов
12. Російська релігійна філософія I пол. XX ст. М. Бердяєв, П. Флоренський
13. Філософські аспекти психоаналізу
14. Неофрейдизм
15. Філософія Г. Сковороди та П. Юркевича

**II. Виконання тестових завдань** (методичні рекомендації «Завдання для самостійної роботи студентів з дисципліни «Філософія» Частина I.)

##### **III. Написання творчої роботи за першоджерелами**

(один філософський твір за вибором студента)

1. Аристотель. Метафізика // Соч.: В 4-х т. – М., 1983, Т.1.
2. Бекон Ф. Новый Органон // Соч.: В 2-х т. – М., 1972, Т. 2.
3. Берсон А. Два источника морали и религии. – М., Канон, 1994.
4. Бердяев Н.А. О назначении человека. – М., 1993.

5. Белл Д. Социальные границы информационного общества // Новая технологическая война на Западе. – М., 1986.
6. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. – М., 1987.
7. Винниченко В. Відродження нації. – К., 1990.
8. Вингенштейн Л. Философские работы в 2 ч. Ч. 1. Логико-философский трактат. – М.: Гнозис, 1994.
9. Гоббс Т. Левиафан // Избр. произ.: В 2-х т. – М., 1964. – Т. 2.
10. Гельвеций К. О человеке // Соч.: В 2-х т. – М., 1969. – Т. 4.
11. Гадамер Г. Г. Истина и метод // Основы философской герменевтики. – М., 1988.
12. Гольбах П. Система природы, или о законах мира физического и мира духовного // Избр. филос. произв. В 2-х т. – М., 1963. – Т. 1.
13. Грушевський І. С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
14. Декарт Р. Рассуждения о методе // Избр. произв. в 2-х т. – М., 1989. – Т. 1.
15. Джемс В. Прагматизм. – К.: Україна, 1995.
16. Драгоманов М. П. Літературно-публіцистичні праці. – К., 1970.
17. Дюркгейм Е. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М., 1991.
18. Зиммель Г. Философия культуры в 2 т. – М., 1996.
19. Кант И. Критика чистого разума // Соч.: В 6-ти т. – М., 1966 – Т. 3.
20. Камю А. Бунтующий человек. – М., 1996.
21. Конт О. Курс положительной философии // Мир философии: в 2-х ч. – М., 1991. – Ч. 1.
22. Лейбниц Г. В.Monadologia // Соч.: В 4-х т., 1983. – Т. 1.
23. Локк Дж. Опыт о человеческом разуме // Избр. филос. произв. в 2-х т. – М., 1969. – Т. 1.
24. Ленин В. И. Матеріалізм і емпіріокритицизм // Повн. збір. тв. – Т. 18.
25. Макиавелли Н. Государь – М., 1990.
26. Мангейм К. Диагноз нашего времени. – М., 1994.
27. Монтескье Ш. О духе законов. – М., 1990.
28. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року.
29. Энгельс Ф. Диалектика природы. Твори. – Т. 20.
30. Ницше Ф. Так казал Заратустра. – К., 1993.
31. Ортега и-Гассет. Что такое философия. – М., 1991.
32. Парсонс Г. Человек в современном мире. – М., 1985.
33. Поппер К. Открытое общество и его враги. Соч.: В 2-х т. – М., 1992.
34. Платон Государство. Т. 3. – М., 1981.
35. Рассел Б. Человеческое познание. – М., 1987.
36. Руссо Ж. Ж. Об общественном договоре // Антология мировой философии. – М., 1970. Т. 2.
37. Спиноза Б. Этика // Избр. произв. в 2-х т. – М., 1984. – Т. 2.
38. Сартр Ж. П. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1989.
39. Сковорода Г. С. Сад божественных песен. К., 1973.
40. Соловьев В. С. Оправдание добра. Нравственная философия // Собр. Соч. – М., 1988. – Т. 1.
41. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.
42. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
43. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – К., 1995.

- 44.Фейербах Л. Сущность христианства // Избр.филос.произв. – М., 1955. – Т.2.
- 45.Франк С.Л. Духовные обиды общества. – М., 1992.
- 46.Франко І.Я. Мислі про еволюцію в історії людськості. // Твори. – М., 1956. – Т. 19.
- 47.Фромм Э. Психологизм и этика. – М., 1993.
- 48.Хайдеггер М. Время и бытие. – М., 1991.
- 49.Шевченко Т.Г. Щоденник. – К., 1991.
- 50.Шопенгауэр А. Афоризмы житейской мудрости.
- 51.Шпенглер О. Закат Европы. - М., 1993. – Т. 1.
- 52.Енгельс Ф. Діалектика природи. – Т. 20.
- 53.Юркевич П. 3 науки про людський дух // Вибране. – К., 1993.
- 54.Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

## **II змістовний модуль**

Тема: ОСНОВНІ РОЗДІЛИ ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ

### **Лекційний модуль 2**

1. Філософська онтологія та феноменологія
2. Теорія пізнання
3. Філософська антропологія
4. Соціальна філософія
5. Етика як галузь філософського знання
6. Світові релігії. Християнство

### **Семінарський модуль 2**

1. Філософська онтологія та феноменологія
2. Теорія пізнання
3. Предмет логіки
4. Категорії етики
5. Естетика та її категорії
6. Релігії в Україні

## **Модуль самостійної роботи 2**

### **I. Опрацювання теоретичних питань**

1. Проблема буття в історії філософії (античність, середньовіччя, Новий час)
2. Проблема буття в філософії ХХ століття
3. Сучасні наукові підходи до матерії та її будови
4. Суспільна свідомість та її структура
5. Свобода особистості
6. Політична організація суспільства. Держава як основний елемент політичної системи
7. Культура та цивілізація
8. Цінності. Структура цінностей
9. Аксиологічні ідеї в історії філософії.
10. Основні етапи розвитку етичної думки
11. Поняття совісті і сорому
12. Шлюб і сім'я
13. Основні етапи розвитку естетичної думки
14. Естетична діяльність та її форми
15. Буддизм

16. Іслам
17. Філософський зміст поняття «свобода совісті»
18. Правове забезпечення свободи совісті в Україні

## **II. Виконання тестових завдань**

### **III. Написання творчої роботи за першоджерелами**

(один філософський твір за вибором студента)

1. Аристотель. Метафізика // Соч.: В 4-х т. – М., 1983, Т.1.
2. Бекон Ф. Новый Органон // Соч.: В 2-х т. – М., 1972, Т. 2.
3. Берсон А. Два источника морали и религии. – М., Канон, 1994.
4. Бердяев Н.А. О назначении человека. – М., 1993.
5. Белл Д. Социальные границы информационного общества // Новая технологическая война на Западе. – М., 1986.
6. Вебер М. Протестантская этика и дух капитализма. – М., 1987.
7. Винниченко В. Відродження нації. – К., 1990.
8. Вингенштейн Л. Философские работы в 2 ч. Ч. 1. Логико-философский трактат. – М.: Гнозис, 1994.
9. Гоббс Т. Левиафан // Избр.произ.: В 2-х т. – М., 1964. – Т. 2.
10. Гельвеций К. О человеке // Соч.: В 2-х т. – М., 1969. – Т. 4.
11. Гадамер Г.Г. Истина и метод // Основы философской герменевтики. – М., 1988.
12. Гольбах П. Система природы, или о законах мира физического и мира духовного // Избр.филос.произв. В 2-х т. – М., 1963. – Т.1.
13. Грушевський І.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
14. Декарт Р. Рассуждения о методе // Избр.произв. в 2-х т. – М., 1989. – Т. 1.
15. Джемс В. Прагматизм. – К.: Україна, 1995.
16. Драгоманов М.П. Літературно-публіцистичні праці. – К., 1970.
17. Дюркгейм Е. О разделении общественного труда. Метод социологии. – М., 1991.
18. Зиммель Г. Философия культуры в 2 т. – М., 1996.
19. Кант И. Критика чистого разума // Соч.: В 6-ти т. – М., 1966 – Т. 3.
20. Камю А. Бунтующий человек. – М., 1996.
21. Конт О. Курс положительной философии // Мир философии: в 2-х ч. – М., 1991. – Ч. 1.
22. Лейбниц Г.В.Monadология // Соч.: В 4-х т., 1983. – Т. 1.
23. Локк Дж. Опыт о человеческом разуме // Избр.филос.произв. в 2-х т. – М., 1969. – Т. 1.
24. Ленін В.І. Матеріалізм і емпіріокритицизм // Повн.зібр.тв. – Т. 18.
25. Макиавелли Н. Государь – М., 1990.
26. Мангейм К. Диагноз нашего времени. – М., 1994.
27. Монтескье Ш. О духе законов. – М., 1990.
28. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року.
29. Енгельс Ф. Діалектика природы. Твори. – Т. 20.
30. Ніцше Ф. Так казал Заратустра. – К., 1993.
31. Ортега и-Гассет. Что такое философия. – М., 1991.
32. Парсонс Г. Человек в современном мире. – М., 1985.
33. Поппер К. Открытое общество и его враги. Соч.: В 2-х т. – М., 1992.
34. Платон Государство. Т. 3. – М., 1981.
35. Рассел Б. Человеческое познание. – М., 1987.



36. Руссо Ж.Ж. Об общественном договоре // Антология мировой философии. – М., 1970. Т. 2.
37. Спиноза Б. Этика // Избр. произв. в 2-х т. – М., 1984. – Т. 2.
38. Сартр Ж.П. Экзистенциализм – это гуманизм // Сумерки богов. – М., 1989.
39. Сковорода Г.С. Сад божественных песен. К., 1973.
40. Соловьев В.С. Оправдание добра. Нравственная философия // Собр. Соч. – М., 1988. – Т. 1.
41. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.
42. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. – М., 1987.
43. Тойнбі А.Дж. Дослідження історії. – К., 1995.
44. Фейербах Л. Сущность христианства // Избр. филос. произв. – М., 1955. – Т. 2.
45. Франк С.Л. Духовные обиды общества. – М., 1992.
46. Франко І.Я. Мислі про еволюцію в історії людськості. // Твори. – М., 1956. – Т. 19.
47. Фромм Э. Психоанализ и этика. – М., 1993.
48. Хайдеггер М. Время и бытие. – М., 1991.
49. Шевченко Т.Г. Щоденник. – К., 1991.
50. Шопенгауэр А. Афоризмы житейской мудрости.
51. Шпенглер О. Закат Европы. - М., 1993. – Т. 1.
52. Энгельс Ф. Діалектика природи. – Т. 20.
53. Юркевич П. З науки про людський дух // Вибране. – К., 1993.
54. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

## 6. Методи навчання

Реалізація навчально-виховних завдань потребує комплексного використання різноманітних методів навчання, які мають забезпечити взаємопов'язану та цілеспрямовану діяльність педагога й студентів. Методи навчання реалізуються через систему прийомів та засобів навчальної діяльності. Вони мають забезпечити взаємозв'язок трьох компонентів: мотиваційного, організаційно-ділового і контрольного-оцінного. У першому випадку треба використовувати методи, спрямовані на формування у студентів інтересу до пізнавальної діяльності. У групі організаційно-ділового компонента виділяють методи організації і забезпечення мисленнєвої діяльності (індуктивний, дедуктивний, репродуктивний та пошукового характеру). Такі методи називають словесними, наочними і практичними. У групі контрольного-оцінного компонента визначають методи пов'язані з контролем за навчальною діяльністю студентів.

До словесних методів навчання належать: розповідь, пояснення, бесіда, лекція. Ці методи використовуються під час лекційних та семінарських занять з дисципліни «Соціологія».

*Розповідь* – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

*Пояснення* — вербальний метод навчання, за допомогою якого педагог розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

*Бесіда* передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення уже наявних. З цього погляду виділяють два види бесіди: евристичну й репродуктивну. За місцем у навчальному процесі розрізняють вступну, поточну й підсумкову бесіди.

*Лекція* — це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно-пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватися як прийоми реалізації вимог інших методів.

*Демонстрація* — це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці.

*Ілюстрація* — метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлина, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Досить суттєвим у використанні наочних методів навчання є володіння технологією і техніки виготовлення й використання засобів демонстрації та ілюстрації. Особливої уваги потребує використання технічних засобів навчання, й зокрема комп'ютерної техніки. Зазначений метод відіграє значну роль в процесі організації самостійної роботи студентів.

Під час виконання самостійної роботи використовуються інтерактивні методи навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань). Окрім того з метою активізації розумової діяльності

студентів застосовуються: проблемний виклад навчального матеріалу, частково-пошуковий метод.

*Проблемний виклад* передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання, використанні словесних методів (лекцій, пояснення). Для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

*Частково-пошуковий метод* включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і «прийняття» пізнавального завдання, керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

## 7. Методи контролю

Контроль знань здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю.

Використовуються такі методи контролю (усного та письмового), які мають сприяти підвищенню мотивації студентів, майбутніх фахівців, до навчально-пізнавальної діяльності. З метою об'єктивної перевірки знань на семінарських заняттях застосовуються наступні методи контролю знань: усне опитування, письмові контрольні роботи, тестовий контроль.

Самостійна робота перевіряється шляхом написання рефератів, тестів, а також усного опитування.

## 8. Критерії оцінювання

### Критерії оцінювання навчальних досягнень (усна відповідь)

F-1	Практично не знає науково-понятійного апарату. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не має конспектів з дисципліни. Не може користуватися підручниками, словниками та енциклопедіями, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Не має наукового уявлення про предмет і завдання курсу, або може дуже приблизно їх сформулювати, виходячи із знань, набутих в повсякденному житті.
F <sub>x</sub> - 2	Має слаборозвинені уявлення про термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету складений безсистемно і фрагментарно. Не спроможний вибудувати логіку відповіді. Не може відповісти на питання без грубих помилок, намагається вгадати відповідь на конкретні запитання. Зовсім не обізнаний в першоджерелах. Не спроможний продуктивно використовувати допомогу викладача.
E - 3	Самостійно відтворює деякі основні положення, викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Може в найбільш загальних моментах розкрити зміст основних понять і категорій. Для відтворення систематизованого навчального матеріалу потребує сторонньої допомоги. Письмові роботи безсистемні і непослідовні, позбавлені проблемності, збіднені на наукову термінологію. Часто припускається типових

	<p>помилки, які, однак, при допомозі може виправити. Конспект складений формально, часто неохайно. Нерідко замість конспекту при відповідях користується ксерокопіями з підручників, які слабо або взагалі не опрацьовані. Зовсім не вивчає додаткову літературу, із першоджерелами ознайомлений поверхово. Матеріалом, що планується на самостійне опрацювання, практично не володіє.</p>
D - 3	<p>Повною мірою відтворює матеріал, що викладений в рекомендованих підручниках. Додатковою літературою практично не користується, знання першоджерел не має системного характеру. При відповідях зорієнтований на репродуктивне відтворення матеріалу, а не його творче осмислення і засвоєння. В цілому вільно орієнтується в історико-філософських аспектах предмету, однак відчуває значні утруднення при розгляді теоретичних питань. При виправленні помилок, яких припускається при усних відповідях, потребує деякої допомоги викладача. Слабко уявляє, як можуть бути використані знання з предмету при вивченні інших дисциплін соціогуманітарного спрямування, у становленні фахово важливих рис особистості. Теми, що виносяться на самостійну роботу, опрацьовані поверхово.</p>
C-4	<p>Досить вільно володіє матеріалом в обсязі робочої навчальної програми, чітко уявляє і може пояснити суть основних положень, понять і категорій. Має повні особисто написані конспекти з лекційних та семінарських занять, систематично вивчає теми, що виносяться на самостійне опрацювання, використовує їх матеріал при усних відповідях і написанні письмових контрольних робіт. Має конспект по всім першоджерелам, хоча не завжди достатній за обсягом та якістю для їх повноцінного вивчення. Відповідь побудована логічно, однак на семінарських заняттях часто звертається до конспектів. Не завжди може пояснити суть законспектованого матеріалу. При необхідності достатньо легко знаходить потрібний матеріал у конспекті, підручниках, довідковій літературі. Може виявляти зацікавленість до окремих проблем, публікацій в періодичних виданнях. Не завжди може показати актуальність проблем, що розглядаються в курсі навчальної дисципліни.</p>
B - 4	<p>Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Досить ефективно використовує попередній матеріал, може на достатньому рівні здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє достатньо високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи. Однак в деяких темах може виявляти фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати філософську методологію щодо розгляду і аналізу актуальних проблем розвитку людини та суспільства.</p>
A - 5	<p>Чітко розуміє роль і значення курсу як специфічного наукового світогляду і як універсальної методології. Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Ефективно використовує попередній матеріал, може здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи, продуктивно аналізувати проблемні ситуації, що виникають в сучасному світі та країні. На семінарських заняттях відповідає вільно, конспекти та інші допоміжні матеріали використовує творчо. Письмові роботи мають чітко визначену логічну структуру і завершений характер,</p>

	<p>характеризуються гарним науковим стилем. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, добре орієнтується в періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію, на високому теоретичному рівні аналізувати соціальне значущі проблеми і процеси. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи, що проявляється у прагненні приймати участь в наукових конференціях, проблемних групах тощо.</p>

**Критерії оцінювання навчальних досягнень  
(екзамен)**

<b>F-1</b>	Практично не знає науково-понятійного апарату. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не має конспектів з дисципліни. Не може користуватися підручниками, словниками та енциклопедіями, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Не має наукового уявлення про предмет і завдання курсу, або може дуже приблизно їх сформулювати, виходячи із знань, набутих в повсякденному житті.
F <sub>x</sub> - 2	Має слаборозвинені уявлення про термінологію. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні. Конспект з предмету складений безсистемно і фрагментарно. Не спроможний вибудувати логіку відповіді. Не може відповісти на питання без грубих помилок, намагається вгадати відповідь на конкретні запитання. Зовсім не обізнаний в першоджерелах. Не спроможний продуктивно використовувати допомогу викладача.
E - 3	Самостійно відтворює деякі основні положення, викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Може в найбільш загальних моментах розкрити зміст основних понять і категорій. Для відтворення систематизованого навчального матеріалу потребує сторонньої допомоги. Письмові роботи безсистемні і непослідовні, позбавлені проблемності, збіднені на наукову термінологію. Часто припускається типових помилок, які, однак, при допомозі може виправити. Конспект складений формально, часто неохайно. Нерідко замість конспекту при відповідях користується ксерокопіями з підручників, які слабо або взагалі не опрацьовані. Зовсім не вивчає додаткову літературу, із першоджерелами ознайомлений поверхово. Матеріалом, що планується на самостійне опрацювання, практично не володіє.
D - 3	Повною мірою відтворює матеріал, що викладений в рекомендованих підручниках. Додатковою літературою практично не користується, знання першоджерел не має системного характеру. При відповідях зорієнтований на репродуктивне відтворення матеріалу, а не його творче осмислення і засвоєння. В цілому вільно орієнтується в історико-філософських аспектах предмету, однак відчуває значні затруднення при розгляді теоретичних питань. При виправленні помилок, яких припускається при усних відповідях, потребує деякої допомоги викладача. Слабко уявляє, як можуть бути використані знання з предмету при вивченні інших дисциплін соціогуманітарного спрямування, у становленні фахово важливих рис особистості. Теми, що виносяться на самостійну роботу, опрацьовані поверхово.
<b>C-4</b>	Досить вільно володіє матеріалом в обсязі робочої навчальної програми, чітко уявляє і може пояснити суть основних положень, понять і категорій. Має повні особисто написані конспекти з лекційних та семінарських занять, систематично вивчає теми, що виносяться на самостійне опрацювання, використовує їх матеріал при усних відповідях і написанні письмових контрольних робіт. Має конспект по всім першоджерелам, хоча не завжди достатній за обсягом та якістю для їх повноцінного вивчення. Відповідь побудована логічно, однак на семінарських заняттях часто звертається до конспектів. Не завжди може пояснити суть законспектованого матеріалу. При необхідності достатньо легко знаходить потрібний матеріал у конспекті, підручниках, довідковій літературі. Може виявляти зацікавленість до окремих проблем, публікацій в періодичних виданнях. Не завжди може показати актуальність проблем, що розглядаються в курсі навчальної дисципліни.
B - 4	Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і

	<p>неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Досить ефективно використовує попередній матеріал, може на достатньому рівні здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє достатньо високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи. Однак в деяких темах може виявляти фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати філософську методологію щодо розгляду і аналізу актуальних проблем розвитку людини та суспільства.</p>
A - 5	<p>Чітко розуміє роль і значення курсу як специфічного наукового світогляду і як універсальної методології. Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Систематично відвідує лекційні і семінарські заняття, глибоко і цілеспрямовано вивчає першоджерела. При роботі на семінарських заняттях виявляє активність, здатність до ведення наукової дискусії, самостійного мислення. Може чітко визначити актуальність проблемних питань, що вивчаються, добре усвідомлює значення дисципліни для становлення професіонала та особистості. Проявляє сталий і неослабний інтерес до різних проблем, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань, отриманих на заняттях. Ефективно використовує попередній матеріал, може здійснювати аналітико-синтетичні операції на основі отриманих знань. Володіє високою культурою самостійного планування своєї позааудиторної роботи, продуктивно аналізувати проблемні ситуації, що виникають в сучасному світі та країні. На семінарських заняттях відповідає вільно, конспекти та інші допоміжні матеріали використовує творчо. Письмові роботи мають чітко визначену логічну структуру і завершений характер, характеризуються гарним науковим стилем. Вільно використовує міжпредметні зв'язки, добре орієнтується в періодичній та монографічній літературі з предмету. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію, на високому теоретичному рівні аналізувати соціальне значущі проблеми і процеси. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи, що проявляється у прагненні приймати участь в наукових конференціях, проблемних групах тощо.</p>

### **Критерії оцінювання (письмові контрольні роботи)**

F-1	<p>Навчальним матеріалом не володіє. Не має теоретичного уявлення про предмет і завдання курсу.</p>
F-2	<p>Навчальним матеріалом володіє на фрагментарному рівні. Не може відповісти на питання без грубих помилок, не обізнаний в першоджерелах. Логіка відповіді відсутня</p>
E- 3	<p>В письмовій відповіді відтворені лише деякі положення, викладені в основній навчальній літературі та лекційному матеріалі. Зміст основних понять та категорій розкриває в найбільш загальному вигляді. Не користується додатковою літературою, першоджерелами володіє дуже поверхово. Неспроможний чітко відповідати на питання.</p>
Д-3	<p>В основному відтворює матеріал, викладений в основній навчальній літературі. Не використовує додаткову літературу. Переважає репродуктивне відтворювання навчального матеріалу. У відповіді не вистачає творчого осмислення питань.</p>
С-4	<p>В достатній мірі вільно володіє матеріалом в обсязі навчальної програми, здатний пояснити суть основних положень, понять та категорій. Однак стиль мислення має бути більш самостійним.</p>
В-4	<p>Демонструє вільне володіння матеріалом згідно з програмою дисципліни, мислення є в достатній мірі самостійним. При відповіді використовує додаткову</p>

	літературу, попередній матеріал. Однак в окремих питаннях може виявляти неспроможність на високому рівні використовувати наукову методологію.
A-5	Вільно володіє матеріалом згідно з програмою дисципліни. Виявляє здатність до самостійного мислення. Проявляє інтерес до проблем дисципліни, читає додаткову літературу з метою поглиблення знань. Ефективно використовує попередній матеріал. Легко знаходить відповіді на нестандартні питання. Здатен переконливо обґрунтувати свою світоглядну позицію. Виявляє творчі здібності, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи.



**Критерії оцінювання  
(тестові роботи)**

F-1	(незадовільно)	1-34 %
F-2	(незадовільно)	35-59%
E-3	(задовільно)	60-63%
D-3	(задовільно)	64-73%
C-4	(добре)	74-81%
B-4	(добре)	82-89%
A-5	(відмінно)	90-100%

**Критерії оцінювання навчальних досягнень  
(реферати)**

F-1	Реферат не відповідає вимогам даного виду робіт. У змісті практично не висвітлені сутність питання зазначеної теми. Обсяг і оформлення не відповідають вимогам. План та список використаної літератури відсутній.
Fх-2	Реферат не відповідає вимогам даного виду робіт. План та зміст поверхові, у тексті немає посилань на використані джерела, список літератури містить 1-2 найменування базових підручників. Висновки відсутні.
E-3	У рефераті висвітлені деякі основні питання теми. Зміст розкривається недостатньо чітко і послідовно. Обсяг і оформлення слабо відповідають вимогам. Висновки є недостатньо глибокими.
D-3	Реферат в основному відповідає вимогам до змісту та оформлення. Не всі питання плану розкриті глибоко, чітко і послідовно. Список літератури достатній. Однак у викладенні матеріалу переважає репродуктивне відтворення. Студент слабо уявляє актуальність теми.
C-4	У рефераті повною мірою відтворено навчальний матеріал із заданої теми. Відчувається вміння студента працювати з теоретичною літературою. Реферат містить чіткий план та достатній за обсягом список літератури. Тема опрацьована на достатньому рівні. У тексті основних розділів подекуди зберігаються стилістичні та логічні помилки.
B-4	У рефераті висвітлені всі основні аспекти заданої теми. Студент демонструє вільне володіння навчальним матеріалом. Основні положення, поняття і категорії відтворені на достатньо високому рівні. Зауважень до оформлення немає. Реферат має чітко визначену структуру. Однак в одному з розділів може бути присутня фрагментарність знання, неспроможність на високому рівні використовувати наукову методологію щодо аналізу актуальних проблем дисципліни.
A-5	Реферат відповідає всім вимогам даного виду робіт. Має чітко визначену структуру і завершений характер, характеризується науковим стилем. Містить посилання на новітні теоретичні джерела. Текст свідчить про творчі здібності студента, схильність до самостійної науково-дослідницької роботи.

## 9. Рекомендована література:

### Основна література

1. Асмус В.Ф. Античная философия. - М., 1976
2. Вступ до філософії/Г.І.Волинка, В.І. – К., 1999.
3. Горак Г. Філософія. – К.,1998.
- 4.Горський В. С. Історія української філософії. К.,1996.
- 5.Гусев В.І. Вступ до метафізики. – К, 2004.
- 6.История современной зарубежной философии: компаративистский подход - СПб., 1997
- 7.Причепій Є. М, Черній А.М, Гвоздецький В. Філософія. Навч.посібник.. – К., 2000.
- 8.Рассел Б. Історія західної філософії.- К., 1995.
- 9.Скирбек Г., Гилье Н., История философии. М.,2000.
- 10.Сучасна зарубіжна соціальна філософія. К.,1995
- 11.Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки .- К., 1996
- 12.Татаркевич. Історія філософії. К.,1999.
- 13.Філософія. Курс лекцій за ред. І. Бичко.-К.,2002.
- 14.Філософія. Навч. посібник. /За ред. І.Надольного. К.,1997.
- 15.Філософія.Навч.посібник./за ред.Заїченка Г.- К.,1995.
- 16.Хамітов Н., ГармашЛ., КриловаС. Історія філософії.- К.,2000.

### Додаткова література

1. Аквінський Тома. Коментарі до Арістотелевої “Політики”. К., 2000.
2. Бердяев Н.Смысл истории М.,1990
3. Вебер М.Протестантська етика і дух капіталізму. К.,1994
4. Вільчинський Ю. Скринник М. Розвиток філософської думки в Україні. Львів, 1991.
5. Д.Донцов. Дух нашої давнини. К.1996.
6. Історія філософії України.К.,1994.
7. Кузнецов В.Н., Мировский Б.В. Западноевропейская философия XVIII века -М.,1986
8. Кьеркегор С.Страх и трепет.М.,1993
9. Лосев А.Ф. Из ранних произведений. М.,1990.
10. Попер К. Відкрите суспільство та його вороги К., 1994
11. Попер К.Злиденність історизму. К.,1994.
12. Потебня А.А. Слово и миф.М.,1989
13. Соловьев В.С. Сочинения в двух томах. М.,1989.
14. Тойнбі А.Дослідження історії. К.,1995
15. Франк С.Л. Сочинения М.,1990
16. Хайдеггер М.Время и бытие.М.,1993.
17. Хамітов Н., ГармашЛ., КриловаС. Історія філософії. - К.,2000.
18. Чанышев А. Курс лекций по древней философии.- М., 1981
19. Чижевський Д.Нариси історії філософії на Україні . К., 1992.

20. Шпенглер О. Закат Европы. М.,1993

21. Юркевич П.Д.Философские произведения.М., 1990.

#### **INTERNET – ресурси**

1. ***Філософія*** : Навчальний посібник / Подольська Є.А. - К.: Фірма, 2006. - 704 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/9\\_Filosofiya](http://www.big-library.com.ua/book/9_Filosofiya)

2. ***Філософія*** : Навчальний посібник / Сидоренко О.П., Корлюк С.С., Філянін М.С. та ін. : за ред. О.П. Сидоренка - К.: Знання, 2010. - 414 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/10\\_Filosofiya](http://www.big-library.com.ua/book/10_Filosofiya)

3. ***Історія української філософії*** : Навчальний посібник / Русин М. Ю., Огородник І. В. та ін. - К. : ВПЦ "Київський університет", 2008. - 591 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/25\\_Istoriya\\_ukrainskoj\\_filosofii](http://www.big-library.com.ua/book/25_Istoriya_ukrainskoj_filosofii)

4. ***Філософія*** : Навчальний посібник / Смольков О. А. - Львів: "Магнолія Плюс", 2007. - 560 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/41\\_Filosofiya](http://www.big-library.com.ua/book/41_Filosofiya)

5. ***Філософія: відповіді на питання екзаменаційних білетів*** : Курс лекцій / Касьян В.І. - К. : Знання, 2008. - 347 с.

[http://www.biglibrary.com.ua/book/47\\_Filosofiya\\_vidpovidi\\_na\\_pitannya\\_ekzamenaciinih\\_biletiv](http://www.biglibrary.com.ua/book/47_Filosofiya_vidpovidi_na_pitannya_ekzamenaciinih_biletiv)

6. ***Філософія*** : Навчальний посібник / Шерба С.П. - К.: Кондор, 2005. - 452 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/59\\_Filosofiya](http://www.big-library.com.ua/book/59_Filosofiya)

7. ***Філософія*** : Навчальний посібник / Осічнюк Ю.В. - К.: Кондор, 2003. - 464 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/60\\_Filosofiya](http://www.big-library.com.ua/book/60_Filosofiya)

8. ***Філософія історії*** : Навчальний посібник / Бойченко І. В., Горлач М. І., Данільян О. Г., Жиленкова І. М., Мануйлов Є. М. - Х. : Прапор, 2006. - 656 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/61\\_Filosofiya\\_istorii](http://www.big-library.com.ua/book/61_Filosofiya_istorii)

9. ***Філософія культури*** : Навчальний посібник / Гатальська С.М. - К.: Либідь, 2005. - 328 с.

[http://www.big-library.com.ua/book/62\\_Filosofiya\\_kylytyri](http://www.big-library.com.ua/book/62_Filosofiya_kylytyri)